

Stoffkartotek

Stoffkartoteket er en samling av sikkerhetsdatablader for farlige kjemikalier som brukes i virksomheten. Kartoteket skal også inneholde informasjonsblad for andre helseskadelige stoffer og helsefarlig biologisk materiale.

Hvorfor et stoffkartotek

Hensikten med et stoffkartotek er å samle all informasjon og kunnskap om helsefarlige kjemikalier som brukes, dannes eller frigjøres ved framstilling, pakking, og oppbevaring av kjemikalier eller materialer i virksomheten. Stoffkartoteket skal opprettes før farlige kjemikalier tas i bruk. Alt arbeid som medfører eksponering for farlige kjemikalier må ikke settes i gang før man har innhentet nødvendig informasjon om kjemikaliene (eller forurensninger) man kan bli utsatt for.

Informasjonen er viktig for å sikre trygg håndtering og oppbevaring av kjemikaliene i virksomheten. Den skal også gi kunnskap til arbeidstakerne om alle farene med de kjemikaliene de kan bli eksponert for, både helsefare, brann- og eksplosjonsfare.

Plikt til å opprette stoffkartotek

Arbeidsgivere i virksomheter som framstiller, pakker, bruker eller oppbevarer helsefarlige kjemikalier har plikt til å opprette stoffkartotek.

Stoffkartoteket skal bidra til at den enkelte vet hvordan de beskytter seg mot helseskadelig påvirkning, for at de rette (nødvendige) tiltak skal bli satt i verk for å forebygge skader på kort og lang sikt, og for å vite hva man skal gjøre ved søl, skade eller ulykker (hvis det skjer eller kan skje), slik at alvorlige konsekvenser av slike hendelser kan reduseres.

Sikkerhetsdatablad

Et sikkerhetsdatablad er et skriv som skal følge med kjemikalet fra leverandøren, og inneholder informasjon om farlige egenskaper og anbefalte vernetiltak ved bruk av farlige kjemikalier. [Sikkerhetsdatablad](#)

Utforming og oppdatering av stoffkartoteket

Gode rutiner for oppdatering og bruk av informasjonen i stoffkartoteket er viktig. For å sikre dette må ansvaret være klarlagt. Det er lurt om en person eller enhet i virksomheten får et koordinerende ansvar for innkjøp av alle kjemikalier, og sikre at informasjon i stoffkartoteket til enhver tid er oppdatert.

Stoffkartoteket må holdes løpende oppdatert med hva som faktisk finnes av kjemikalier i virksomheten. Rutinene må sikre at det er siste utgave av sikkerhetsdatabladene og/eller informasjonsbladene for alle stoffer som er i bruk i virksomheten.

Arbeidsgiver:

- må sørge for at alle arbeidstakerne vet hvordan de får tilgang til stoffkartoteket og hvordan de skal bruke det.
- har et overordnet ansvar for at kunnskapen om kjemikalene blir innhentet og gjort tilgjengelig, og at etablerte rutiner følges.

Arbeidstakere som arbeider med kjemikalier må

- gjøre seg kjent med stoffkartoteket slik at de vet hvordan de raskt kan finne de opplysningene de trenger
- følge interne rutiner og si fra dersom han/hun oppdager at stoffkartoteket ikke er oppdatert, eller om informasjon mangler.

Sikkerhetsdatablad og informasjonsblad for kjemikalier som ikke lenger er i bruk, bør fjernes fra kartoteket. De utgåtte databladene bør arkiveres for seg selv, og oppbevares for ettertiden i tilfelle det senere blir oppdaget yrkesskader.

Informasjonen i stoffkartoteket skal være på norsk, og generell informasjon bør være kortfattet og lett forståelig. Sikkerhetsdatabladene er imidlertid ofte omfattende, og i mange tilfeller kan de deler av informasjonen i sikkerhetsdatabladet som er mest relevant å bruke for arbeidstakerne, kunne benyttes i tillegg til sikkerhetsdatabladene. Dette kan ha et innhold tilsvarende innholdet i et informasjonsblad, og for eksempel brukes som oppslag på arbeidstedet der kjemikalet brukes eller der forurensningen oppstår.

Bruk av stoffkartoteket

Arbeidsgiver skal bruke informasjonen til å

- kartlegge og vurdere risiko
- sette i verk nødvendige vernetiltak og/eller utarbeide spesielle arbeidsinstrukser
- etablere gode arbeidsrutiner.

Informasjonen i sikkerhetsdatablad og informasjonsblad er retningsgivende for hvilke vernetiltak som må iverksettes på arbeidsplassen.

I sikkerhetsdatabladet finner man opplysninger om de enkelte kjemikaliers sammensetning og helsefare, iboende egenskaper som fysiske og kjemiske egenskaper, stabilitet og reaktivitet, og toksikologiske opplysninger. Dette er informasjon som må brukes i vurderingen av risiko og hvilke tiltak som må iverksettes. Sikkerhetsdatablad inneholder spesifikk informasjon om tiltak ved håndtering og lagring av kjemikalier, tiltak ved utilsiktet utslipp av kjemikalier (søl), tiltak ved brann, og førstehjelpstiltak.

All informasjonen om kjemikaliene skal brukes i det systematiske arbeidsmiljøarbeidet, i kartlegging og risikovurdering av kjemisk eksponering i virksomheten, og i tiltaksarbeidet.

Bedriftshelsetjenester kan bistå virksomheter med oppdatering av og bruk av stoffkartoteket, forståelse av opplysninger i sikkerhetsdatablader og eksponeringsscenarioer, samt i opplæring i bruken av og innholdet i disse. Bedriftshelsetjenesten må ha tilgang til stoffkartoteket for å kunne bistå arbeidsgiver og arbeidstakere i dette arbeidet.

Tilgang til stoffkartoteket

Stoffkartoteket skal være lett tilgjengelig slik at arbeidstakere eller andre berørte til enhver tid har tilgang til informasjonen om de farlige kjemikalene de er i befatning med. Sikkerhetsdatablad og informasjonsblad for kjemikalier skal være lett tilgjengelig ved de aktuelle arbeidsplassene der de brukes, og der arbeidstakerne (kan) utsettes for disse.

Verneombudet skal ha tilgang til all informasjonen i (hele) stoffkartoteket, og det samme bør bedriftshelsetjenesten ha for å kunne bistå i arbeidsmiljøarbeidet i virksomheten.

Elever og studenter som kommer i kontakt med farlige kjemikalier og biologisk materiale i undervisning, skal ha tilgang til skolens stoffkartotek.

Opplæring av arbeidstakere

For at informasjonen i stoffkartoteket skal (kunne) brukes og forstås, må berørte arbeidstakere gis opplæring i stoffkartotekets hensikt, innhold og betydning. Opplæringen skal sikre at arbeidstakerne som arbeider med kjemikalier:

- blir i stand til å finne de opplysninger de trenger i stoffkartoteket
- kjenner og forstår innholdet i det enkelt sikkerhetsdatablad og/eller informasjonsblad
- bruker opplysningene (særlig informasjon om tiltak)

Regelverk

[Forskrift om utførelse av arbeid, kapittel 2 Stoffkartotek](#)
